

„Основи дробового інтегро-диференціювання“ (2007), „Парні (N-арні) інтегральні рівняння“ (2009) та ін.

Ніна Вірченко — керівник студентських наукових товариств, організатор тринадцяти Міжнародних конференцій ім. акад. М. Кравчука (1992—2010), відкриття аудиторії ім. М. Кравчука в Київському політехнічному інституті (2002), відкриття пам'ятника М. Кравчукові (2003), створення фільму „Голгофа академіка Кравчука“, упорядкування та видання трьох книжок М. Кравчука: „Науково-популярні праці“ (2000), „Вибрані математичні праці“ (2002, прибл. 800 с.), „Розвиток математичних ідей Михайла Кравчука“ („Development of the mathematical ideas of Mykhailo Kravchuk“ (2004, прибл. 800 с.).

Зазначимо, що Михайло Кравчук (1892—1942) — найвизначніший український математик ХХ ст., дійсний член ВУАН, учений світової слави, був репресований у 1938 р. і загинув на Колимі.

Ніна Вірченко — дивовижна і особлива Людина! Всіх, хто має щастя спілкуватися з нею, вражає її доброта, безкомпромісність, унікальна щирість, скромність, працьовитість та енергійність.

У книжці „Українки в історії“ є такі слова: „Ніна Опанасівна Вірченко — з тих людей, які підносять репутацію України як наукової держави, стверджують образ українки як сучасної, освіченої, інтелектуально розвиненої, політично свідомої жінки“ (К., 2004, с. 279).

Колективи Математичної комісії Наукового товариства ім. Шевченка та Секції математики і математичного моделювання Західного наукового центру НАН України і МОН України зичать дорогій ювілярці міцного здоров'я, щастя, ще багато літ натхненної праці на благо рідного народу й української науки. З роси і води на многії щасливіві літа!

Богдан ПТАШНИК



20 травня 2010 р. виповнюється 80 років від народження видатного українського вченого-музикознавця, дійсного члена НТШ (від 15 грудня 1992 р.) Стефанії Стефанівни Павлишин.

С. Павлишин походить із роду Барвінських, про що не лише згадує у розмовах, але й чимало робить для збереження пам'яті про нього. Вона допомагала в реабілітації

Василя Барвінського, написала про нього і його батька Олександра монографії, домоглася перейменування вулиці, де зберігся їхній будинок. Отже, вже саме її родинне оточення, „генетична пам'ять“ з юности сформували той світогляд, ту життєву і професійну мету, до якої йшла протягом усього життєвого шляху.

Народилася С. Павлишин у Коломиї — місті з давніми культурними традиціями, проте родина виїхала звідти, коли вона була маленькою, а потім ще раз повернулася туди у роки війни (1943—1945). У Коломиї навчалася у школі, гімназії та в музичній школі. Згодом вступила до Львівського музичного училища, а потім — Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. 1952 р. закінчила теоретичний факультет консерваторії, клас спеціалізації Арсенія Котляревського, 1954 р. захистила кандидатську дисертацію „Творчість Дениса Січинського“ під керівництвом Пилипа Козицького.

У консерваторії Стефанія Павлишин протягом тридцяти років читала найскладніші курси — історію зарубіжної музики та семінар сучасної музики для студентів як виконавських спеціальностей, так і теоретико-композиторського факультету. Ще в 1960—1970-ті роки вона славилася на весь колишній СРСР своєю прихильністю до авангарду

і пропагувала „гнилі буржуазні цінності“, спокійно ігноруючи партійні настанови з цього приводу. А викладаючи історію зарубіжної музики, вимагала у студентів читати іноземні джерела мовою оригіналу, хоча тоді це було цілком небажано і навіть небезпечно. Оскільки вчена знає до десяти іноземних мов, то її особисте прохання природне, і воно не викликало спротиву. Нестандартний тип мислення давав можливість їй легко говорити про такі заборонені речі, як релігійне світовідчуття композиторів чи філософські погляди ідеалістів у музиці. Зрозуміло, що така громадянська і наукова позиція аж ніяк не полегшувала їй життя в атмосфері радянського вишу. Однак С. Павлишин ніколи не шкодувала про свою непоступливість, хоча це і обмежило виїзди за кордон, котримі тоді марила: мріяла відвідати провідні музеї світу, побачити вистави найславніших театрів. Однак через „неправильні“ погляди її мрії у той час були майже недосяжними.

Коло її наукових зацікавлень вражає широтою поєднання цілком протилежних тем, які, здавалось би, не мали б потрапити у поле зору одного вченого, а привернути увагу щонайменше всієї кафедри історії музики в якомусь великому навчальному закладі чи науково-дослідному інституті. З-поміж тем наукових праць Стефанії Павлишин особливе місце обіймають проблеми сучасної композиторської творчості у всіх можливих аспектах — історико-соціальному, естетичному, філософському та в ракурсі композиторської техніки. Вона розглядає як мистецькі явища, які відкривали сучасну епоху в музиці: творчість американського композитора Чарльза Айвза, експериментальні пошуки метра нововіденської школи Арнольда Шенберга, так і художній звернення останніх десятиріч, зокрема стильову еволюцію американських авторів Джорджа Крамба, Джона Кейджа, Мортона Фелдмена та інших, приділяє особливу увагу слов'янським, польській і чеській. Окреме місце в її дослідженнях посідає українська музика, представлена в широкій і різноплановій історичній ракурсі —

від західноукраїнської школи кінця XIX ст.— до творчих звершень останніх років, поданих крізь призму світового мистецького процесу, у тісному взаємозв'язку з ним, але водночас трактованого як неповторний вияв національного духу, до найновіших процесів, які формують обличчя національної музичної культури сьогодення.

С. Павлишин написала 20 монографій, з-поміж яких узагальнювальні праці про основні естетико-стильові тенденції XX ст. („Зарубежна музика XX века. Пути развития. Тенденции“ (1980) і фундаментальні праці про видатних творців-експериментаторів нового часу „Чарльз Айвз“ (Москва, 1979); „Арнольд Шенберг“ (Москва, 2000), і творчі портрети українських композиторів, свіжий, вдумливий неупереджений погляд на національну духовну скарбницю (в київському видавництві „Музична Україна“ вийшло чотири монографії: „Станіслав Людкевич“ (1974); „Валентин Сильвестров“ (1979), „Денис Січинський“ (2-ге вид., 1980); „Василь Барвінський“ (1990); вивчення забороненої раніше сторінки національної культури — творчості представників української діаспори: „Мар'ян Кузан“ (1993); „Історія однієї кар'єри“ (про знамениту українську співачку, солістку Віденської опери Ірину Маланюк, 1994); „Ігор Соневицький“ (1995), і про видатних українських діячів-просвітителів — „Олександр Барвінський“ (1997).

Слід зазначити, що писати про зарубіжну, тим паче модерну музику, в 1970—1980-х рр. у Радянському Союзі було не зовсім бажано, і не можливо уявити, щоби такі праці з'явилися друком в Україні. Отже, професор С. Павлишин змушена була видавати їх російською мовою в Москві. Але цей процес мав і зворотний бік: протягом багатьох десятиріч і до сьогодні провідні московські музикознавці (такі, як Юрій Холопов, Євгеній Назайкінський, Марина Нестьєва та інші) з великою повагою відгукувалися про нашу крайнку, справедливо вважаючи її вченим світового рівня. Про це свідчить хоча б той факт, що її книжка про Арнольда Шенберга, 20 років пролежавши в московських видавництвах (через конфлікти з державою Ізраїль публікувати в той час праці про видатних єврейських діячів культури вважалося „політичною короткозорістю“), в нових

історичних умовах усе-таки побачила світ. Такими опосередкованими шляхами не раз стверджувалися пріоритети української музичної науки за межами країни. Якщо ж врахувати, що тривалий час (від 1956 до 1988 р.) С. Павлишин була одним із основних дописувачів з України до провідних московських часописів „Советская музыка“ і „Музыкальная жизнь“ і в своїх публікаціях послідовно пропагувала найкращі досягнення української культури на весь колишній радянський простір, то роль її як активного популяризатора національного музичного мистецтва важко недооцінити.

Інша важлива сторінка в науковій біографії вченої — це співпраця з польськими часописами, зокрема з провідним із них — „Ruch muzyczny“. І знову, попри не завжди сприятливі обставини, пов'язані з минулими польсько-українськими відносинами, Стефанія Павлишин постійно висвітлює українську музичну культуру — науково коректно, обґрунтовано, високопрофесійно, так, що це не викликає заперечень навіть в українофобів, і привертає увагу до сучасних мистецьких досягнень держави. Особливо важливою видається стаття „Elementy melodyki ukraińskiej w twórczości Chopina“ (The Book od the First International Musicological Congress Devoted to the Works of Frederick Chopin.— Warszawa, 1963.— S. 355—362).

Її наукова діяльність вражає не лише своєю різнобічністю, об'ємністю, але й тривалістю: адже, крім особистого ювілею, Стефанія Павлишин може святкувати 55 років своєї дослідницької праці. Активність її наукового пошуку та спрямування сьогодні набувають нових обрисів (учена підготувала низку цінних спогадів про Станіслава Людкевича та Анатолія Кос-Анатольського, постійно виступає на наукових конференціях, а від 2004 р. працює у раді з захисту кандидатських дисертацій Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка). Недавно вийшли друком дві її монографії: „Музика двадцятого століття“ (Львів, 2005) та „Американська музика“ (Львів, 2008). Усе це свідчить як про значний науковий потенціал авторки, так і про її постійну спрямованість на відкриття нових музичних імен і континентів. Щиро вітаємо з Ювілеєм!

Любов КИЯНОВСЬКА



Цього року наукова громадськість відзначає 75 річчя від народження відомого українського історика, дійсного члена НТШ (від 2005 р.) Василя Олексійовича Пірка.

Ювіляр народився 24 лютого 1935 р. у с. Волошиновому Старосамбірського повіту Галичини. Після закінчення там семирічки у 1950—1954 рр. навчався у Самбірському педагогічному училищі.

У 1954 р. вступив на Історико-філологічний факультет Дрогобицького педагогічного інституту

ім. І. Франка, однак 1956 р. переведений на Історичний факультет Львівського університету у зв'язку з ліквідацією історичного відділення у пединституті. Свої наукові зацікавлення студент сформував на семінарі професора Дмитра Похилевича. Вони здебільшого стосувалися аграрної історії країн Центрально-Східної Європи. У 1959 р., успішно захистивши дипломну роботу на тему „Становище селян Самбірської економії у другій половині XVII століття“, закінчив навчання в університеті. Наступні чотири роки В. Пірко вчителював у школі-інтернаті м. Хирова Львівської обл. У 1963—1966 рр. навчався в аспірантурі при кафедрі історії південних і західних слов'ян Львівського університету. Кандидатська дисертація була присвячена аграрним відносинам у Перемишльській землі Руського воєводства напри-